

Ingrid Lanser 2009 yılında Erasmus Değişim Programı ile İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü, Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nın derslerine devam etti. Kendisi pırıl, pırıl Türkçesi, harika Almancası ve sorumluluk bilinciyle derslere katkıda bulunan öğrencilerden biriydi. Ingrid'i tanımış olmaktan mutlu olduğumu bilhassa belirtmek istiyorum. Bu vesileyle bize her dönem ilgili ve sorumluluk sahibi öğrenciler gönderen, zor koşullar altında onlarca yıldır Graz'daki Türkçe bölümünün yaşamasını sağlayan bölüm başkanı Dr. Jale Melzer-Tükel'e de teşekkür ediyorum. Bu arada şunu da gururla söylemek istiyorum, anabilim dalımızdan 2007'de mezun olan Şura Koçak da Graz'da Çeviribilim Bölümü'nde ders vermektedir. Graz Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü'nü tanıtan metin, fotoğrafta Türkiye'ye sevgilerini gönderen Ingrid Lanser tarafından oluşturulmuştur. (15.04.2011)

Graz Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü, Türkçe <http://www.uni-graz.at/uedodwww/>

Graz Üniversitesi Çeviribilim Bölümü ve Türkçe Odaklı Çeviribilim Eğitimi

Çeviribilim eğitimi Avusturya'da son yıllarda öğrenciler arasında hızla 'popülerleşen' akademik bir eğitim olmuştur. Avusturya'da bulunan Graz, Innsbruck ve Viyana Üniversitelerinde bir uzmanlık alanı olarak çeviribilim/çeviri eğitimi veriliyor. Styria eyaletindeki Graz kentinde, Karl-Franzens Üniversitesi'ne bağlı olan Çeviribilim Bölümü'nde eğitim alan bir öğrenci olarak Çeviribilim Bölümü'nün ve özellikle Türkçe Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nın özelliklerini aşağıda tanıtacağım.

Graz'a Erasmus'la İstanbul'dan gelen öğrenciler, Graz'ın çok küçük bir yer olduğunu söylerler. Hatta kimi Graz'ı bir köye benzetir. Ancak, Avusturya'da 'köy' kavramı farklı kullanılır, nüfusu çok düşük yerlere köy denir.

Oysa Graz'da yaklaşık 250.000 kişi yaşıyor. Ama tabii yine de bu

"şehirçiği" İstanbul'la karşılaştırma gafletine düşmeyiniz, çünkü İstanbul gerçekten eşî benzeri bulunmayan bir yer!

GRAZ ÜNİVERSİTESİ ÇEVİRİBİLİM BÖLÜMÜ

Graz Karl-Franzens Üniversitesi Çeviribilim Bölümü (*Institut für Theoretische und Angewandte Translationswissenschaft ITAT*) 1946 yılında kurulmuştur ve 50 seneden fazla bir süredir deneyimli bir öğretim kadrosu çeviribilim alanlarında araştırmalar yapmakta ve eğitim-öğretim sunmaktadır.

Çeviribilim Bölümü'nün en göze çarpan niteliklerinden biri de, çok dilliliği geliştirmeye devam etmesidir. Avusturya'nın ve özellikle Graz kentinin jeopolitik konumu nedeniyle Graz Üniversitesi Çeviribilim Bölümü, öğretim ve bilimsel araştırma etkinliklerini Güneydoğu Avrupa bölgesi üzerine yoğunlaştırıyor. Bunun sonucu olarak çeviri eğitimindeki dil yelpazesi çok geniş ve özellikle Güneydoğu Avrupa'nın dillerine yönelik bilimsel çalışmalarda büyük bir rol oynuyor. Graz'daki Çeviribilim Bölümü'nde **on üç dilde** öğrenciye akademik eğitim veriliyor şu anda: Arnavutça, Arapça, Bosnakça/Hırvatça/Sırpça, Almanca (yabancı dil olarak), İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Avusturya İşaret Dili, Rusça, Slovence, İspanyolca, Türkçe ve Macarca.

Çeviri eğitimi A Dili (anadil ya da “tasıyıcı dil”), B Dili (birinci yabancı dil) ve C Dili'nde (ikinci yabancı dil) veriliyor. İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü'nden farklı olarak Graz Üniversitesi'nde çeviri eğitiminde her iki yabancı dilin yaklaşık aynı seviyede olması gerekiyor.

2008-2009 ders yılından itibaren Avrupa genelinde Bolonya Programı çerçevesinde yeni Lisans (*bachelor*) ve Yüksek Lisans (*master*) programları geçilmiştir. Genellikle lisans eğitimi 3 yıl ve yüksek lisans eğitimi 2 yıl sürüyor. Oysa 2008 yılına kadar Graz Çeviribilim Bölümü'nde *Diplomstudium* olarak adlandırılan eğitim lisans ve yüksek lisans birleşik olarak verilmişti ve en az dört-beş yıl sürüyordu.

TÜRKÇE MÜTERCİM TERCÜMANLIK ANABİLİM DALI

Türkçe, 1960'li yıllarda akademik bir eğitim olarak Graz'daki Çeviribilim Bölümü'ne dahil edildi. Bir uzmanlık alanı olarak Türkçe çeviri eğitimi verilmeye başlandıktan sonra Türkçe Bölümü Avusturya genelinde artan Türkçe çeviri talebini karşılamak için büyük bir önem kazandı.

Avruya'da Türkçe lisans ve yüksek lisans eğitimi çok az üniversitede veriliyor, bunlar Gernersheim (Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi) ve Graz Üniversitesi. Ayrıca Bonn'da bir Türkçe dilinde çeviri eğitimi veren bir Doğu Dilleri Bölümü bulunuyor.

Şu anda tahminen hem Avusturya hem de Türk asıllı Avusturyalı 53 öğrenci, Türkçe Bölümü'nde lisans ve lisansüstü eğitimi görüyorlar. Çeviribilim disiplinlerarası bir bilim dalı olarak kabul edildiği için Türkçe Bölümü'nde sunulan Türk dil kurslarından yararlanan öğrencilerin büyük bir kısmı, dilbilim, sosyoloji, psikoloji veya iletişimbilim gibi öteki bilim dallarından gelip disiplinlerarası alanlarda bilimsel çalışmalar da yapıyorlar. Dolayısıyla öğrenci sayısı oldukça yüksek. Ancak ileri sınıflarda giderek öğrenciler sayısı azalıyor.

Her sınıf küçük gruplardan, yani ortalama olarak en fazla 10 öğrenciden oluştuğu için öğretim görevlileri her öğrencinin özel gereksinimlerine göre onları zayıf oldukları noktalarda geliştirmeye özen gösteriyorlar.

Türkçe Bölümü'ndeki Akademik Kadro

1951 yılından bu yana eğitim verdiği tahmin edilen Türkçe Bölümü'nde, şu anda tam ve yarı zamanlı olmak üzere beş hem Türk hem de Avusturyalı öğretim üyesi ve öğretim elemanı ders veriyor. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun olmuş, Bölüm Başkanı Dr. Jale Melzer-Tükel ile mahkeme çevirmeni, sağlıkla ilgili kuruluşlarda toplum çevirmeni ve yazınsal alanda çevirmen olarak görev yapan öteki okutmanlar, çeviribilimsel çalışmalar ve uygulamalı derslerin yürütülmesini sağlıyor. Ayrıca, İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'ndan mezun olmuş Şura Kocak, bir dönemden bu yana Graz Çeviribilim Bölümü'nde Türkçe kültür derslerini veriyor.

Türkçe Çeviri Eğitimi Programı

Türk dili, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, İtalyanca ve Rusça gibi ikinci yabancı dil olarak Avusturya okullarında olmamasından ötürü, Çeviribilim Bölümü'ne başlayan öğrencilerin Türkçe bilmeleri önkoşul değildir. Bu nedenle Türk asıllı öğrencilerden ayrı olarak yeni başlayanlara özel, yoğun dil kursları sunuluyor.

İlk iki yıl öğrencilerin temel dil becerilerini ve dilbilgisi kurallarını öğrenmeleri amaçlanıyor. İlk sene boyunca özellikle dinleme, okuma, konuşma ve yazma gibi yabancı dildeki temel

bilgilerin ve dilbilgisi kurallarının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bunlara ek olarak, çeviri eğitimi programı ilk yılda özellikle Çeviri Amaçlı Dil Edinci, Kültürlerarası İletişim, Genel Dilbilim Dersleri ve kendi anadilinde duyarlılık kazandırmayı amaçlayan derslerle başlıyor.

Çeviri eğitiminin üçüncü yılından itibaren Temel Çeviri Becerileri, Çeviribilime Giriş, ve Çeviribilim Semineri gibi kuram ve uygulamayı birbiriyle harmanlamayı hedefleyen derslere yer veriliyor. Bu nedenle, kuramsal bilgiler yanında öğrenimin odaklandığı konular Kültür Edinci, İnceleme ve Ülke Bilgisi, Çeviri Değerlendirme, Çeviride Bilgi Teknolojileri derslerini içermektedir. Ancak dördüncü yıldan itibaren öğrenciler “modüler dersleri” seçerler. Modüler verilen çeviri eğitimi yazılı ve sözlü olarak ikiye ayrılıyor. Genelde öğrenciler eğitim sürecinde üçüncü yıldan sonra bu eğitimden birini tercih etmek zorundadırlar. Özel alan çevirileri dersleri güncel gereksinimler doğrultusunda şekillendirilebilir. Bu bağlamda halen Türkçe Bölümü’nde ‘İktisat Çevirisi ve Bilgisi’ ve ‘Bilim ve Genel Kültür Alanlarında Çeviri” başlıklı modüle yer veriliyor. Bundan başka öğrenciler toplum ve mahkeme çevirmenliği dersine katılma olanağına sahipler. Bu modüler derslerin dışında Terimbilgisi, Çeviribilim Seminerleri, Günümüzde Çeviri ve Çevirmenlik, Çeviri Yöntemleri ve Söylem Çözümlemesi dersleri zorunludur.

Türkiye, Almanya ya da Avusturya’yla karşılaştırıldığında, çevirmen ve çeviri etkinliğiyle ilgili bu iki ülkedeki mevzuatlara benzer düzenlemelerin olmadığı görülüyor. Son yıllarda Türkiye’de çevirmenlerin kısmen örgütlenmeye başlamasına karşın Türkiye’deki çevirmenlerin örgütlenmeleri mevzuat eksikliğinden daha farklı. **Almanca konuşulan ülkelerde, örneğin, çevirmen hakları çok daha iyi korunmakta ve çevirmen dernekleri devletle birlikte çalışarak çevirmen haklarını gözetimlikler oluşturuluyor.** Bu bağlamda 1954 senesinde Viyana’da kurulmuş *Universitas* adındaki dernek, hükümetle ve öncelikle yükseköğretim kurumları ile işbirliği yaparak Avusturya’da görev yapan uzman çevirmenlerin haklarını koruyor.

Mezuniyet sonrası iş olanakları

Son yıllarda Avusturya’daki siyasal ve göç ile ilgili gelişmeler doğrultusunda, Türkçe de çeviri dili olarak dünyada giderek daha da önem kazanmıştır. Dolayısıyla, çeviri gereksinimi duyulan alanlar ve mezunların çalışma alanları çeşitlenmiştir. Bu nedenle, Türkçe Bölümü mezunlarının çalışma alanı yelpazesi geniştir; özellikle şu alanlarda görev yapma olanakları bulunmaktadır: Ekonomi, politika, sosyal ve tıp hizmetleri, teknoloji, kültür ve sanat alanlarında çalışan özel şirketler, devlet daireleri, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar,

eğitim ve hizmet sekt6rleri, vb. Avusturya'daki eviri piyasasında Türkçe eviri etkinliklerine ilişkin en 6nemli ve verimli çalışma alanları, 6ncelikle toplum evirmenliği (*Kommunaldolmetschen*) ve g6rşme ile mahkeme evirmenliği (*Gerichtsdolmetschen*) faaliyetlerini kapsar.

Graz'daki eviribilim B6lm'ne bilgi ve fikir edinmek isteyenler, aşağıda belirtilen internet linkine tıklayıp gerekli bilgileri edinebilirler. <http://www.uni-graz.at/uedo1www/>

Ben, 1986 Lienz/Tyrol doğumluyum. Liseyi bitirdikten sonra, evirmenliğe doğru yolculuğa 2005 yılında Graz niversitesi, eviribilim B6lm, Türkçe ile İtalyanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nda okumaya başlayarak ıktım. Ancak bu b6lmde okumaya başlamamın 6nemli bir nedeni de, Türk dilini ve Türk kültürünü yakından tanıyarak Avusturya'daki Türk toplumuna karşı duyulan tepkinin k6kenlerinin "doğru" olup olmadığını anlayıp Türklerin aslında nasıl bir toplum olduğunu ve onların kültürünü 6đrenmek istediğim içindir. Bunun dışında liseden bu yan, lisede 6đrendiđim İngilizce, İtalyanca ve Fransızca yabancı dillerle çalışmayı, s6zcklerin ve dilin yapısıyla uğraşmayı ve dilin her y6nn incelemeyi sevdiğimi anladığım için, niversite düzeyinde diller üzerine çalışmaya karar verdim. Türk kültürünü yakından tanıyabilip, Türkçe bilgimi ve 6zellikle konuşma yetilerimi daha etkin biçimde geliştirmek amacıyla, 2009 bahar d6neminde Erasmus programıyla İstanbul niversitesi, eviribilim B6lm, Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı'nda 6đrenime devam ettim. Bu d6nem boyunca hiç bir zaman unutamayacağım insanlarla tanıştım, kişisel y6nden kendimi geliştirdiğim harika bir deneyim yaşadım ve hem Türk dilini, hem de Türk kültürünü daha iyi anlama ve tanıma fırsatım oldu. Erasmus d6neminde sonra Graz'a d6np okumaya devam ettim. Birkaç hafta 6nce yüksek lisans eğitimimi bitirdim. Ancak eviribilim b6lmnden mezun olmakla benim Türkçe ve çevirmenlik maceralarım bitmiyor; Mayıs 2011'den sonra İstanbul'da *Goethe Enstitüsü'nde* staj yapacağım. Bana yine çok güzel zenginlikler katacak bir İstanbul d6nemi beni bekliyor...